

KIUSAAMINEN PELASTAKAA LAPSET

RY:N LASTENKODEISSA

TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKÖKULMA

Johanna Ahlsved ja Aili Nyman
Sosiaalityön käytäntötutkimus
Sosiaalityö
Helsingin yliopisto
Joulukuu 2017

TUTKIMUS- YMPÄRISTÖ

Pelastakaa Lapset ry (PeLa) on kartoittanut sen omissa lastenkodeissa asuvien lasten ja nuorten kokemuksia sijaishuollosta. Kyse-lyissä on toistuvasti noussut esille lasten- kodeissa tapahtuva kiusaaminen. Järjestön toiveena oli tuottaa tietoa kiusaamisen tunnistamiseksi, siihen puuttumiseksi ja käsittelemiseksi.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS

Tutkimuksessa selvitettiin PeLa:n lasten- kotien työntekijöiden näkemyksiä lasten- kodeissa tapahtuvasta kiusaamisesta. Tutki- mus toteutettiin lähettämällä kyselylomake kaikkiin lastenkoteihin, sekä haastattele- malla yhden yksikön henkilökuntaa. Työntekijöiltä kysyttiin kiusaamisen esiintymisestä, sen muodoista, siihen puuttumisesta sekä käsittelystä yhteisössä. Työntekijöiden vastauksia analysoiden tuotettiin tietoa kiusaamisen vähentämisen tueksi PeLa:n lastenkodeissa.

Tutkimuskysymykset ovat:

- Minkälaista työntekijöiden havaitsema kiusaaminen on?
- Millä tavoin kiusaaminen käsitellään yhteisössä?

AINEISTO JA ANALYYSI

Kyselylomakkeeseen vastasi 15 (30%) työntekijää neljästä lastenkotiyksiköstä. Fokuserhmähaastatteluun osallistui kol- me haastateltavaa. Aineisto analysoitiin laadullisesti aineistolähtöisen sisällön- analyysin menetelmällä.

TULOKSET

Kyselylomakkeeseen vastanneista työntekijöistä kaikki olivat havainneet kiusaamista PeLa:n lastenkodeissa. Yleisimpiä kiusaamisen muotoja ovat haukkuminen, ärsyttäminen ja ulkopuolelle sulkeminen. Haastateltavat nostivat esiin samoja teemoja. Aineistosta käy ilmi, että kiusaamisen tunnistamisessa ja määritte- lyssä on vaihtelua eri yksiköiden ja työn- tekijöiden välillä.

Sekä kyselylomakkeen vastauksissa että haastatteluaineistossa kiusaaminen jaoteltiin eri tasoihin, nahistelusta vaka- vampaan henkiseen väkivaltaan. Fyysinen kiusaaminen on aineiston perusteella tyypillisempää pienillä lapsilla ja esiintyy esimerkiksi leikin yhteydessä tönimisenä. Vanhemmilla nuorilla kiusaaminen on pääosin henkistä. Haastateltavat toivat esille, ettei kiusaaminen rajoitu vain lastenkodin sisälle. On tyypillistä, että kiusaaminen jatkuu esimerkiksi koulussa ja voi kohdistua myös muihin nuoriin.

Työntekijät ovat puuttuneet havaitsemaansa kiusaamiseen. Ensisijainen menetelmä kiusaamisen käsittelyyn niin yksilö- kuin yhteisötasolla on keskustelu. Keskustelulla puututaan yksittäisiin kiusaamis- tapauksiin, sekä pyritään luomaan yhteisöllisyyttä tukevia rakenteita, jotta kiusaamista ei tapahtuisi. Työntekijöillä on kokemus, että he ovat onnistuneet vähentämään kiusaamista yhteisöllisyy- den ja myönteisen ilmapiirin kehittämisen avulla.

IDEAT KEHITTÄMISEEN

Kehittämiskohteiksi ehdotamme eri lastenkotiyksiköissä kehitettyjen hyvien käytäntöjen jakamista ja hyödyntämistä entistä selkeämmin yksiköiden välistä tiedonkulkua parantamalla. Työn- tekijöiden osaamista ja yksikkö- kohtaista kehittämistyöskentelyä olisi hyvä jakaa koko lastenkotitoiminnan tasolla niin, että työntekijöille tulisi kokemus siitä, että

heidän kehittämiään malleja arvostetaan. Lisäksi pidämme tärkeänä kiusaamiseen liittyvän yleisen tiedon esillä pitämistä työyhteisössä, jotta työntekijöiden valmiudet kiusaamisen tunnistamiseen ja puuttumiseen olisivat yhtäläiset.

Aiemman tutkimuksen perusteella hyvä keino saada lapset sitoutumaan sääntöjen noudattamiseen on lasten osallistaminen sääntöjen laatimiseen. Ehdotamme, että lapset otetaan mukaan suunnittelemaan kiusaamisen tunnistamista ja käsitte- lyä koskevia sääntöjä.

KIRJALLISUUTTA

Ahlsved, Johanna & Nyman, Aili (2017) Kiusaaminen Pelastakaa Lapset ry:n lastenkodeissa. Työntekijöiden näkökulma. Sosiaalityön käytäntötutkimuksen loppuraportti.

Ahonen, Piritta (2015) Lastenkotitoiminnan kehittäminen Pelastakaa Lapset ry:n lastenkodeissa lasten palautteiden pohjalta. Sosiaalityön käytäntötutkimuksen loppu- raportti.